

**ВИКОРИСТАННЯ ПРОГРАМИ INTEL® „НАВЧАННЯ ДЛЯ МАЙБУТНЬОГО“
ДЛЯ ВДОСКОНАЛЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ
УЧИТЕЛІВ-БІОЛОГІВ**

*С.В. Вовк, Г.О. Євтушенко
м. Луганськ, Україна*

Інформатизація сучасного світу на тлі глобальних динамічних процесів, відкритість української вищої освіти, її інтеграція в світовий простір зумовлює активізацію уваги до використання ефективних інформаційних технологій у методичній підготовці майбутнього вчителя-біолога. В умовах реформування вітчизняної освіти відбувається перегляд системи вимог до знань, умінь, здібностей та особистісних якостей педагога з позицій компетентнісного підходу.

Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти наголошує на необхідності розв'язання проблеми підготовки вчителя, який усвідомлює свою соціальну відповідальність, постійно дбає про своє особистісне й професійне зростання, вміє досягати нових педагогічних цілей [2]. Такий фахівець має швидко адаптуватися до постійних змін інформаційного середовища, що можливе лише за умови високого рівня професійної компетентності, наявності розвинених професійних здібностей [3]. Оскільки інформатика для вчителів біології не є профільною сферою діяльності, тому для них найважливішою є сформована інформаційна компетентність, яка в даний час розглядається як мобілізуючий чинник у формуванні професійної компетентності майбутніх учителів [1]. У зв'язку з цим гостро постає проблема підготовки інформаційно компетентних учителів засобами інформаційно-комунікативних технологій.

Сьогодні, безперечно, інформаційна компетентність є ключовою й пронизує всі аспекти педагогічної діяльності. При цьому явно недостатньо володіння вчителем комп'ютером та інформаційно-комунікаційними технологіями як засобами навчання. Це означає, що в рамках педагогічної діяльності поняття „комп'ютерна грамотність“ та „інформаційна компетентність“ не є тотожними. Комп'ютерна грамотність являє собою комплекс інформаційних умінь, необхідних для формування готовності до застосування інноваційних освітніх технологій. Інформаційна компетентність (ІК) – це інтегральна характеристика особистості, яка поєднує мотивацію до засвоєння відповідних знань, здатність до розв'язування різних задач у професійній діяльності за допомогою комп'ютерної техніки та володіння прийомами комп'ютерного мислення [1].

Ми підтримуємо Л. Морську, яка в структурі ІК пропонує розрізняти три блоки: єдині для всіх спеціалістів базові знання та вміння, необхідні для роботи на комп'ютері та використання програмного забезпечення; професійні комп'ютерні знання та вміння, які є специфічними для кожної категорії спеціалістів і відповідають рівню та змісту комп'ютеризації конкретної професійної сфери; системні знання та вміння в галузі інформаційних технологій, що використовуються в професійній діяльності [4]. Конкретизуючи структуру ІК учителя-біолога, можна виділити такі блоки: технологічний (уміння шукати, опрацьовувати, структурувати й систематизувати, зберігати, інтерпретувати, представляти й передавати інформацію за допомогою інформаційних технологій); загальнопрофесійний (уміння конструювати свою педагогічну діяльність за допомогою інформаційних технологій відповідно до дидактичних вимог; використовувати комп'ютер для самоосвіти, підвищення кваліфікації, організації навчально-виховного процесу в цілому); спеціальний (уміння, пов'язані з використанням інформаційних технологій у навчанні біології, в організації позаурочної, позакласної й факультативної роботи з біології, розробці навчальних проектів тощо). Таким чином, враховуючи специфіку професійної діяльності вчителя, формування ІК у студентів передбачає засвоєння ними знань і умінь у галузі інформатики та інформаційно-комунікативних технологій; розвиток комунікативних здібностей, умінь орієнтуватися в інформаційному просторі, аналізувати інформацію, здійснювати рефлексію своєї діяльності та її результатів.

У зв'язку з цим виникла гостра необхідність перегляду завдань і змісту методики викладання біології. Основні переваги сучасних інформаційних технологій (наочність; можливість комплексного використання інформації – будь-яких даних, звуку, графіки, анімації; обробка й зберігання великих обсягів інформації; доступ до світових інформаційних джерел) стали основою підтримки процесу навчання студентів. Тому на виконання вимог сучасності до навчального плану спеціальності „Біологія“, за яким ведеться підготовка вчителів-біологів у нашому університеті, були внесені відповідні зміни: впроваджений новий курс „Методика застосування комп'ютерної техніки та технічних засобів навчання при викладанні шкільного курсу біології“.

Методологічною основою для його розробки стали тенденції, провідні ідеї й напрямки реформування шкільної біологічної освіти, державні освітні стандарти та вимоги освітньо-кваліфікаційної характеристики вчителя біології. Теоретичною базою є педагогіка, методика викладання біології, а практичною – інформатика. Основна мета курсу – підготувати випускників до творчого використання сучасних інформаційних технологій навчання у своїй майбутній професійній діяльності, у процесі самоосвіти й підвищення кваліфікації.

Курс „Методики застосування комп'ютерної техніки...“ містить кілька компонентів: теоретичний зміст, практичну частину, творчу самостійну роботу студентів. У теоретичній частині студенти ознайомлюються із сутністю інформаційних технологій навчання, із сутністю методу проектів взагалі та сутністю телекомунікаційних проектів зокрема; вивчають основи організації проектної діяльності учнів у мережі Internet, правила безпечної роботи в мережі Internet, основи критичного оцінювання веб-ресурсів тощо.

В основу практичної частини курсу покладена програма Intel[®] „Навчання для майбутнього“. Її базову частину залишили без змін, а деякі теми модифікували до сучасних умов. Так, відповідно до програми Intel[®] „Навчання для майбутнього“ навчаємо студентів складати дидактичні та методичні матеріали за допомогою текстового редактора MS Word, табличного редактора MS Excel. За допомогою програми MS Publisher навчаємо майбутніх учителів створювати різноманітні публікації, які можна використовувати в навчально-виховному процесі з біології. Особливу увагу приділено роботі з програмою MS PowerPoint, оскільки найчастіше саме її вчитель використовує для демонстрування біологічної інформації.

Значний час відводиться роботі в мережі Internet. На цьому етапі студенти створюють свої власні веб-сторінки за допомогою сервісів компанії Google (безкоштовні блоги та сайти), вчать розміщувати й оновлювати інформацію, що представлена на цих сторінках. Крім цього, ми навчаємо студентів створювати, розміщувати, зберігати свої документи в мережі Internet за допомогою сервісу Google-документи, надавати спільний доступ до них, створювати гіперпосилання тощо.

Оволодіння теоретичним і практичним змістом дисципліни відбувається паралельно із самостійною розробкою студентами учнівського навчального проекту з біології. Саме його публічним захистом і завершується курс.

Слід зазначити, що інформаційні технології викликають живий інтерес у студентів, бо вони добре усвідомлюють, що й учителі, і їхні учні повинні володіти ними, що школи не можуть залишатися осторонь комп'ютерних технологій. Разом із цим, ми завжди підкреслюємо, що недостатньо лише посадити учня до комп'ютера й він одразу засвоїть певний навчальний матеріал. Комп'ютер ніколи не замінить живого спілкування учнів із учителем. Дуже добре, якщо викладач може детально викласти біологічний матеріал, якщо ж ні – ніякий комп'ютер за нього цього не зробить. Тому одним із завдань учителя-біолога в умовах інформаційного суспільства є навчання школярів користуватися інформаційними технологіями та вивчати біологію, використовуючи ці технології.

У своїй практичній діяльності вчитель реалізує різні професійно-педагогічні функції, в тому числі й діагностичну, яка передбачає перевірку навчальних досягнень школярів, моніторинг процесу навчання, проведення електронного тестування тощо. Аби майбутні вчителі-біологи могли використовувати для цього комп'ютерну техніку, ми навчаємо їх

методикам конструювання тестів у редакторах MO Word, MO Excel, в інших найпростіших і доступних редакторах тестів; методикам опрацювання, зберігання й пред'явлення результатів навчальних досягнень школярів в електронному вигляді.

Сьогодні неможливо уявити діяльність учителя без використання електронних енциклопедій, електронних підручників, різноманітних навчальних і демонстраційних програм. Кількість таких електронних розробок збільшується з кожним роком. Аби майбутні фахівці могли орієнтуватися в такому різноманітті інформаційних засобів, навчаємо студентів аналізувати їхній зміст, відбирати й оптимально поєднувати їх у своїй професійній діяльності. На індивідуальних консультаціях знайомимо студентів із найпростішими програмними засобами, що дозволяють створювати власні електронні навчальні посібники.

На кожному заняття ми підводимо студентів до розуміння того, що в їхній майбутній практичній діяльності комп'ютер та периферійне обладнання є основними інструментами, які здатні полегшити розв'язування цілого ряду професійних задач, вдосконалити професійну майстерність. Тільки висококваліфікований учитель-біолог, який володіє інформаційною компетентністю належною мірою, зможе організувати навчальний процес, що поєднує традиційні методи і сучасні інформаційні технології навчання.

Отже, методична підготовка майбутнього вчителя-біолога спрямована на опанування інформаційних технологій, покликаних удосконалити засвоєння, усвідомлення, запам'ятовування й застосування навчальної інформації. Якість використання інформаційних технологій зумовлюється виробленою інформаційною компетенцією вчителя-біолога, що є важливою невід'ємною складовою його професійної компетенції. Сформувати таку компетентність можна за допомогою програми Intel® „Навчання для майбутнього“, яка спрямована на опанування методів ефективного застосування інформаційних та комунікаційних технологій у навчальному процесі.

Література

1. Беспалов П. В. Компьютерная компетентность в контексте личностно-ориентированного обучения / П. В. Беспалов // Педагогика. – 2003. – № 4. – С. 45-50.
2. Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти // Інформаційний збірник Міністерства освіти і науки України. – 2004. – № 1-2. – С. 5-60.
3. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики / Під заг. ред. О. В. Овчарук. – К. : „К.І.С.“, 2004. – 112 с.
4. Морська Л. І. Інформаційні технології у навчанні іноземних мов : навч. посіб. / Л. І. Морська. – Тернопіль : Астон, 2008. – 256 с.

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ТАЙМ-МЕНЕДЖМЕНТУ ВИКЛАДАЧА ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

Л.Б. Волошко
м. Полтава, Україна

Проблема тайм-менеджменту надзвичайно актуальна для викладацької діяльності, ураховуючи те, що праця викладача характеризується напруженістю, наявністю широкого кола обов'язків, підвищеною стресогенністю, хронічною нестачею вільного часу. Як показує практичний досвід, вирішити проблему нестачі часу за рахунок продовження робочого дня й роботи у вихідні не завжди вдається. Отже, вирішення питання підвищення ефективності управління робочим часом є актуальним завданням у контексті професійного розвитку викладача вищого навчального закладу, його конкурентоспроможності, працездатності та ефективної діяльності.

Тайм-менеджмент – це наука про планування та організацію робочого часу, а також обстановки робочого місця, спілкування з колегами, інших чинників, що можуть вплинути на продуктивність робочого часу [2]. Ефективність тайм-менеджменту, перш за все, залежить від осмислення людиною значення часу як цінного ресурсу в професійній діяльності та